

GÜLSÜM MEHDİYEV

**BAŞKALAŞMIŞ
KADINLAR**

GÜLSÜM MEHDİYEV

1971 yılında İstanbul'da doğdu. Nişantaşı Kız Lisesini bitirdi. 1995'te Boğaziçi Üniversitesi Fizik Bölümünden mezun oldu. Marmara Üniversitesi Din Psikolojisi alanında yüksek lisansını tamamladı. Hâlihazırda Kırklareli Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümünde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Çocukluk Hâli adlı kitabının yanı sıra çeşitli dergilerde yayımlanmış çok sayıda akademik yazısı bulunmaktadır. Ayrıca, *Cinlerin Efendisi, Bir İslam Peygamberi: Hz. İsa, Ramazan ve Oruç* gibi roman ve araştırma eserlerinin de dilimize tercümesini sağlamıştır.

Çocukla iletişim, çocuk psikolojisi, özel yetenekli çocuklar, çocuklarla felsefe ya da düşünce eğitimi gibi alanlarda verdiği derslerin yanı sıra, ilgi alanlarının temelinde her zaman "çocuk" teması yer almaktadır. Bu nedenle, erdemli bir toplum hedefi için "Mesele çocuk büyütme değil, insan yetiştirme." şiarından hareketle çok sayıda sosyal sorumluluk projesinde aktif rol almıştır, almaya da devam etmektedir.

Facebook: Gülsüm Mehdiyev

Instagram: gulsummehdiyev

Twitter: GulsumMehdiyev

gulsmehdi@hotmail.com

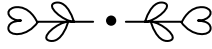
İçindekiler

Ön söz.....	9
Takdim.....	11
İnsanın Başkalaşımı.....	15
Başkalaşmış Kadınlar.....	27
Kimlik Arayışı.....	32
Çalışan Kadın.....	44
Seküler Kadın.....	56
Dindar Kadın.....	61
Feminist Kadın.....	65
Ev Kadını.....	74
Aile Olmak.....	81
Annelik.....	101
Diğergamlık.....	118
Son söz Yerine: Ne Yapmalı?.....	125
İnsana Dair.....	126
Kadına Dair.....	143
Çocuğa Dair: İnsan Yetiştirmek.....	170

Ekler:	193
Ek 1: İlham Veren Kadınlar	193
Mülteci Bir Kadın	194
Bir Anadolu Kadını	198
Özel Gereksinimli Bir Çocuk Annesi	200
Bir Kadın Başbakan	202
Ek 2: 8 Mart Dünya Kadınlar Günü.....	205
Kaynakça	209
Alıntılanan:	209
Yararlanılan:	212

Canım Annem'e...♥

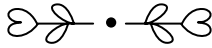

Güzel sabahları kucaklayan sis gibi, güzel eserleri saran bu sis de tabii. Düşünceye cazip ve parlak bir biçim vermek küçültür düşüncüyü. Büyük yazar, içinden gelen sesi olduğu gibi haykırandır. Kelimeleri kullanırken avamın hoşuna gidip gitmeyeceğini düşünmez.

Derin bir düşüncüyü anlamak, o derin düşüncüyü kavradığımız anda derin bir düşünceye sahip olmaktır. Kendi içinde, kendi kalbine inmektir. Nesnelere bulutlar arasında görürüz.

Düşünmek, bu sisleri yırtarak aydınlığa varmaktır.

Cemil Meriç

ÖN SÖZ

Bu kitap, çocuklar ile ilgili söylenecek sözlerin muhatabının bulunamaması sebebiyle yazılmıştır. Anneler çoktan “tükenmiş”tir. Geçmiş zamanlara kıyasla belki de “anne”ye her zamankinden daha fazla ihtiyacı olan çocukları anneleriyle buluşturabilmek için yazılmıştır. Onlar mutlu olsun diye. Söyleyecek sözü varsa insanın, mutlaka söylemeli; illa ki duyacak birileri vardır.

Her şeyi tam yapmaya çalışan kadın, maalesef en çok kendisine eksik kalmıştır. Amacım hem benimle aynı hisleri paylaşan insanlarla duygu dünyalarında buluşabilmek hem de kadınlara aslında çıkmaz bir yolda olmadıklarını gösterebilmek. Adına sure indirilmiş olan kadın, kendi değerini bilmelidir. O olmadan arz ile sema birleşemeyeceği gibi, insanoğlunun hakikatle ilişkisi de asla kurulamaz.

Her zaman olduğu gibi, en büyük teşekkürü hak edenler, elbette çocuklardır. En azından, insanlığın can çekiştiği bir dünyada bana umut oldukları için. Çocukların ardından, çevremde bulunan ve her daim kıymetli görüş ve tavsiyelerine başvurduğum iyi insanlara minnettarım. Yine, kitabın yayımlanmasını

üstlenen Hayat Yayınları çalışanlarına teşekkür ederim. Son olarak hayatımın tam merkezinde bulunan, bana kadın olmanın meziyet ve haysiyetini hatırlatan, beni büyüten ve olgunlaştıran biricik kızım Elza Elif'e şükranlarımı sunuyorum.

TAKDİM

O kadar bozulmuş ki her şey, belki de günümüzde cenneti hak edebilmek için başkalaşmadan kalmış olmak yeterli olacaktır, kim bilir

“Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.” derken, biz hep kovulana odaklandık. “Biz yeter ki doğru olalım da varsın sonunda kovulmak olsun!” diye yüce gönüllükle kabullendik, razı olduk. Kendimizi avuttuk. Oysa asıl mesele köydeki herkesin yalancı olmasıydı.

Siz ne kadar değerli işler yapmaya çalışırsanız bir o kadar “müesses” nizamın dışında kalırsınız. Bu nizam genellikle görenekseldir; başka bir ifadeyle yargı gücü, genellikle çoğunluğun tekelindedir ve bu çoğunluğun ihdas ettiği töreler kendinden olmayanları hazmetmediği gibi onların eylemlerini de tasvip etmemek üzere kurgulanmıştır.

Çoğunluğun yaptığını sorgulamadan doğru görme eğilimi, bozulmuşluğun bir göstergesidir. Her şey ve herkes sizi başkalaşmaya mecbur kılmak için ele ele vermişken buna karşı direnebilenler, kutlu kimseler olsa gerek.

Bu kitabın asıl yazılma sebebi çocuklardır.

Erdemli ve sağlıklı toplum hedefi ancak mutlu çocuklar ve mutlu çocuklar da “gerçek anneler” sayesinde mümkündür. Eğer iyi bir dünya çocukların mutluluğuna bağlıysa, o hâlde bu iyi bir dünya hayali için her daim ve her şartta mücadele etmek boynumuzun borcudur. Başkalaşmadan kalmanın da tek yolu bu mücadele olsa gerek.

Yaşar Kemal, “Çocuklar insandır ve en büyük devrim çocukların farklı bir tür olarak görülmediği zaman gerçekleşmiş olacaktır.” der.

Neredeyse tüm yetişkinler, hayatlarının zor olduğundan şikâyet edip durur. Bu kadar yetişkini idare edebildiklerine göre, aslında en zoru çocuk olmaktır.

Bu yolculuk, çağdaş dünyanın tuzaklarıyla doludur. Çocuklara yardım etmek çok zor, annelere ulaşmak imkânsız. Zira toplumun yapı taşı olan kadın artık başkalaşmıştır. Her şeyi kusursuz yapmaya çalışan, ağır yüklerin altında ezilen, köleştirilen, metalaştırılan ve ne yazık ki tüm bunlardan habersiz olan kadın, kendi fitratından da epey uzaklaşmıştır. Öyle ki kendisine bahşedilmiş en büyük lütuf olan annelikten feragat etmek isteyecek ölçüde değişmiş, “çocuk da yaparım kariyer de” nidaları sonrasında tercihini meslekî başarı ve kariyerden yana kullanmasıyla neticelenmiştir.

Bazıları kadının gücünü çok hafife alıyor. Dünyayı kadınlar kurtaracak! Kesinlikle. Ancak bu, kadın-erkek arasındaki fırsat eşitliği sağlandığında, kadınların dünya ekonomisine sağlayacağı

çağı trilyon dolarlarca katkı sayesinde değil, yalnız ve yalnızca “insan yetiştirme potansiyeli” sayesinde gerçekleşecektir.

“Dokuz köy”deki yalancılar yaratılış ayarlarına geri dönebilirler mi bilemem; ama bizler çocukları korumak zorundayız. Hepimiz mevcut ve gelecek olan tüm nesillerden sorumluyuz.

Bu söylenenler ışığında elinizdeki kitap ortaya çıkmış oldu. Temelde kadının başkalaşmasını konu edinen bu kitap, ‘başkalaşma’ kavramının kendisinden tutun da bu kavramın gerek genel anlamda insan gerekse özel anlamda kadının farklı tutum ve hayat tarzı seçimindeki tecessümlerini gözler önüne sermeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, kadının başkalaşma tecessümlerini doğru bir şekilde anlatabilmek adına -sırasıyla-*çalışan, seküler, dindar, feminist* ve *ev kadını* gibi vasıfları haiz, kuşatıcı bir başkalaşmış kadın tipolojisi oluşturdum. Ne var ki “sorunun tespiti” bir şey, “sorunun çözümü” ise başka bir şeydir. Tespit bir sorunun farkına varmamızı sağlarken, çözüm o sorunun ortadan kalkmasını sağlar. Dolayısıyla bu kitapta yukarıda sözünü ettiğim sorunun tespitiyle sınırlı kalmayıp aynı zamanda sorunu çözme yolunda da somut önerilerde bulunmaya çalıştım. Kitabın özellikle “sonsöz” yerine yazdığım “Ne Yapmalı?” adlı bölümünün bu bağlamda okunmasını arzu ederim.

* * *

Allah değer vermiş, yaratmış. Kadını da erkeği de... Amacım ne kadını yermek ne de erkeği yüceltmek; sadece kadına gerçekte sahip olduğu gücü gösterebilmektir. Erkeklerden özellikle bahsetmediğim için gelecek olan bütün eleştirilere

kulaklarımı kapatıyorum. Kaldı ki kutuplaştırıcı söylemlerin hiçbir faydasının olmadığı aşikâr.

Kadın ya da erkek değil, insan olabilmektir bütün mesele ...

Bütün dikkatimizi başkalaştıran erkeklere ya da buna sebebiyet veren “modernlik” gibi unsurlara yüklediğimizde, kadın olarak kendi hatalarımızı görmek zorlaşır. Her koyun kendi bacağından asılacaksa eğer, her şeyin başlangıcı olan kadının kendisiyle ilgili farkındalığını arttırmak ve mutlu nesiller yetişmesine katkı sağlamak gerekir.

Kadının asıl sorumluluğu değiştirmeye çalıştığı kocası değil, yetiştirmeye çalıştığı çocuğudur.

Bir kadın olarak ben, erkekler nasıl hisseder, nasıl davranır bilemem. Ancak bir çocuk sevdalısı ve mükemmel bir babanın kızı olarak nasıl baba olunması gerektiğini biliyorum. Zaten aklın yolu da birdir. Her sağlıklı bireyin arkasında şüphesiz ki şefkatli bir anne-baba vardır.

Peşin olarak söylemeliyim ki bu kitap, popüler bir konu hâline getirilmeye çalışılan kadın mevzuunu yanlış anlayan, bu konuya önyargılı yaklaşan, bu konuyu manipüle etmeye uğraşan, kadını ya eve hapsederek ya da kadın ve erkeği kutuplaştırarak gelecek nesillerimizi yok etmeye çalışan, ahlakı sadece kadınla, şefkati sadece anneye eş tutan kişiler için uygun değildir.

Bu kitapta anlatılan olaylar ve kişilerin tamamı gerçektir.

Niyetim çocuk, işim çocuk ve en büyük arzum da bir çocuğun duasında yer almaktır.

İNSANIN BAŞKALAŞIMI

*“Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.
Sonra onu, aşağıların aşağısına indirdik.”*

(Tin Suresi, 4-5).

“İnsan”ı konuşmaya her zamankinden daha çok ihtiyaç vardır belki de. Tanrı’nın suretinde yaratılmış olan insanı. İnsan, en güzel bir biçimde, en güzel duygularla, ilâhî ahlâk ile ahlaklanacak güzellikte; zorluklara katlanabilecek, dünyadaki sorumluluğunu üstlenebilecek mükemmeliyette imkân ve kabiliyetlerle donatılmıştır. İnsanın temel yetileri *akıl, irade ve duygudur*. Fakat mevcut dünya hayatı insanı bu iç âleminden uzaklaştıracak, dengesizlik yaratacak tuzaklarla doludur. Esasında bizi Tanrı’ya yaklaştıran her şey ruh, O’ndan uzaklaştıranlar ise beden ile ilgilidir. Tevazu, hayırseverlik ve dürüstlük gibi erdemler olmadan insan huzur ve barışın tezahürü olma niteliğinden çok öte, ancak bir “insancık”¹ olabilir.

1 Burada ve bundan sonra “insancık” sözcüğünü Dostoyevski’nin aynı adlı ünlü romanından ilhamla insan olmanın dereceli bir anlayış olduğuna dikkat çekmek için kullanıyorum. Söz konusu romanın başlığı harfiyen çevrildiğinde “zavallı insan” iken “insancıklar” sözcüğünü Türkçeye kazandıran merhume Nihal Taluy’u minnetle anmak isterim.

Modern yaşamla birlikte insanlık tarihinde entelektüel bir kırılma yaşanmış, bunun sonucunda insan; emeğine, doğaya, aynı zamanda kendisine yabancılaşmış ve böylece başkalaşmıştır. 1844 *El Yazmaları*'nda Marx, yabancılaşmayı zorunlu bir aşama olarak görür ve yabancılaşmış emek; doğayı, kendi kendini, yaşamsal etkinliğini insana yabancılaştırır. İnsan kendisine, kendi öz bedenine yabancılaşır. Bunların sonucunda da insan insana yabancılaşır. İnsan, artık duygu yetisine bile yabancılaşmış, sevmeyi bile unutmuştur. Kısacası, günümüz insanı kendi özüne yabancılaşmış, adeta canlı bir makineye dönüşmüştür.

Bireyselliğin rekabet olarak algılandığı, maddi olanın yüceltildiği günümüzde özgürlüğün yerini de aymazlık almıştır. Modern düşünce; insanları gücünün ötesinde çalışmaya mecbur hâle getirmekte ve aynı zamanda da bunu, çeşitli aygıtlar aracılığıyla bir mecburiyet olarak görmelerini engellemektedir. “Başarılı değil, değerli olmaya çalışın.” der Einstein. Ancak günümüzde sadece başarının değerli olduğu yanılması ile kendimizi zengin-fakir, kariyerli-kariyersiz, kadın-erkek, güzel-çirkin, şişman-zayıf, eğitilmiş-eğitimsiz gibi zıtlıklar çıkamazında bulmaktayız.

Kemal Sayar bir kitabında, “Baş döndürücü bir rüzgâr esiyor etrafımızda. Kronolojik zaman alabildiğine hızlanmış, durmadan imge yığıyor önümüze. Her şey çok hızlı, o yüzden hiçbir şey kökleşemiyor. Yer tutmak çok zor. Çok sayıda doğru var ama hiçbir doğru kişinin iç âleminde ruhu sükûna erdirecek yoğunluğa ulaşamı-

yor. Hepimiz buradayız ve bir orası yok. Köksüz, yurtsuz, kimsesiz, yalnız. Anne babalarımızdan dahi emniyet almadan... ”² diyor.

Bu çağda insanlar bir taraftan çok benzer ve tanıdık diğer taraftan ise çok yabancı ve güvenilmez oldular.

İnsan, iflah olmaz bir yalnızlık içindedir. Öyle ki bir süre önce İngiltere’de bir Yalnızlık Bakanlığı kurulmasına karar verilmiştir. Engin Geçtan, *İnsan Olmak* (1983) adlı eserinde, insan olmanın ikilemini şöyle anlatır: *İnsan, eskisinden çok daha fazla sayıda insanla ve dahası çok kısa süreli, daha üstünkörü ilişkiler kurma eğiliminde. Bu, soğuk bir günde karşı karşıya gelen bir grup kirpinin öyküsüne benzer. Kirpiler ısınabilmek için birbirlerine sokulurlar; ama dikenleri birbirine batar. Birbirlerinden ayrıldıklarındaysa yine üşümeye başlarlar. İleri geri hareket ederek sonunda dikenlerini batırmadan birbirlerini ısıtabilecekleri en uygun uzaklığı bulurlar. Ne yazık ki insanoğlu bu mesafeyi çoktan kaybetmiş durumdadır.*

Modernlik öncesi doğa, Tanrı’nın bir emaneti, değerli bir nimeti -bazı aşırı mistik akımlara göre Tanrı’nın bedeni- iken modern dönemde “fethedilmesi gereken” bir meta dönüşmüştür. Doğa, yeni kuşaklar için mücerret bir kavrama dönüşmüş, çocuklar yağmuru bile deneyimleyerek değil de kitaplardan öğrenir olmuştur. Bugün çocukların pek çok bitki ve hayvanı tanımadıklarına üzülerken şahit olmaktayız. Oysa aynı çocuklar tüketim kültürünün simgeleri konumundaki markaları birbirinden ayırmakta oldukça iyiler.

² Kemal Sayar, *Kalbin Direnişi*, İstanbul, Timaş Yayınları 2012, s. 15.

Bacon'ın ifadesiyle, suçlu birisini konuşurmak için işkencenin bir zorunluluk arz etmesi gibi tabiatın da verim alabilmek için ona eziyet etmek gerekir. Bugün uzaydan bile gözükebilen Çin'deki maden oyukları işte bu zihniyetin bir yansımasıdır.

Metafizik bilgidен yoksun bir fizikçinin, tabiatın insanın gerçek yurdu olduğunun farkında olmayan bir köylünün, mevsim değişimlerini televizyondan takip eden bir şehirlinin, kısacası toprağı kirlilikle özdeş gören ortalama bir insanın, tabiatın manevi anlamını idrak etmesi mümkün değildir. Marksçı anlamda tabiata dönmemiz ya da tabiileşmemiz artık mümkün değildir; fakat sahip olduğumuz bilinç düzeyi, tabiatın tabiat ötesiyle anlamlı olduğunu kavramamızı mümkün kılmaktadır.

Modernlik ile birlikte dengeler sarsılmış, etnik köken de önemli hâle gelmiştir. Bugün İbn-i Sina'nın nereli olduğu bile tartışılır olmuştur. İnsanların dilinden düşürmediğı demokrasiyi başarıyla benimsemiş sözüm ona 'uygarlığın' zirvesindeki ülkelerin bile dünyayı tarumar ettiğini ya da ırkçılığı siyasi bir yaşam tarzına dönüştürdüğünü günümüzde sıkça görüyoruz.

İbrahim Kalın'a göre, "Çoğulculuğı ve farklılığı teorik bir değer olarak kabul eden modern toplumlarda ırkçılığın ve ayrımcılığın derinleşmesi ve normalleşmesi de görmek istemediğimiz gerçekler arasında yer alıyor. Netice itibariyle modernlik ve ilerleme adına barbarlığın yeni şekiller aldığı bir çağda yaşıyoruz."³

"Bozulduğu zaman insandan daha kötü bir yaratık yoktur."

3 İbrahim Kalın, *Barbar, Modern, Medenî: Medeniyet Üzerine Notlar*, İstanbul, İnsan Yayınları 2018, s. 17.